

THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

---

anthology
of yiddish
folksongs

AHARON VINKOVETZKY
ABBA KOVNER
SINAI LEICHTER

VOLUME ONE

MOUNT SCOPUS PUBLICATIONS
BY THE MAGNES PRESS

“I was attracted to the strange and haunting beauty of Jewish music. I felt, almost, as though I had been brought into a new musical world when a few authentic Jewish melodies were brought to my notice. I was so bewitched by the mysterious color and exotic charm of these melodies that for weeks I could not get this music out of my mind. Then my imagination was set aflame...”

Maurice Ravel.

“The innermost history of the Jewish people is expressed in its Folksongs.”

Aaron Jellinek

PREFACE

Assuming that the readers and the singers of this Anthology may wish to know how it came into being, we would like to describe its "Genesis" in a few sentences.

In 1979, a new immigrant from Leningrad, Aharon Vinkovetzky, approached the Information Department of the Hebrew University of Jerusalem, with a suggestion to publish an Anthology of Yiddish Folksongs based on material which he had collected in Russia over many years. A Public Committee was then organised, headed by Mrs. Emma Schaver of Jerusalem, Mr. Leon Gildesgame of New York, with some thirty members, mostly volunteers, including experts in Jewish Folklore, Music, Literature and History, as well as graphic artists, translators, editors and educators, all of whom were inspired by the desire to preserve and to re-vitalize something of the cultural and folkloristic heritage of Eastern European Jewry that is no more.

The Editorial Board spent more than a year, probing, scanning and selecting 340 songs, most of them based on Aharon Vinkovetzky's collection - and others on old publications, manuscripts, recordings and oral transmission.

Abba Kovner, one of Israel's foremost poets and leader of the partisan fighters in Lithuania during the Second World War, wrote an inspired and inspiring introduction which was translated from Hebrew into English by Malcolm Low and Shirley Kaufman, and into Yiddish by Ephraim Shedletzky. The English translations and summaries of the songs were written by Sol Liebgott and Professor Yitzhak Walerstein, and the Hebrew by David Niv, aided by Yitzhak Bonne and Daniel Efron. The illustrations were made by Daniela Passal.

The Editorial Board wishes to express its deep appreciation and gratitude to Professor Dov Noy and his brother Meir for their valuable advice and guidance; to Yoseph Marton for his devoted efforts; and to Mr. Leon Gildesgame for his tireless efforts to secure the funds needed for the project. A list of major gifts appears in the introductory pages.

It is the hope of the Public Committee and of the Hebrew University of Jerusalem that the Anthology of Yiddish Folksongs will serve as a source of joy and inspiration to Jewish families all over the world and will be a valuable resource for Jewish schools, synagogues and societies.

EMMA SCHAVER
Chairman
Public Committee

SINAI LEICHTER
Chairman
Editorial Board

To the Reader

To enable the widest possible use and enjoyment of the songs in the original Yiddish, especially by the younger generation of Jews throughout the world, the Editorial Board has provided the following facilities:

- a) Transliteration of all songs, in full, into Latin characters, according to the rules of YIVO.
- b) Chords suited to piano or guitar to enhance group singing at home, in synagogues, schools, clubs and youth movements.
- c) Names of poets and composers are given wherever known.
- d) Captions to each song in Yiddish, Hebrew, English and in Transliteration.
- e) Short biographies of all known poets and composers whose songs appear in this Anthology, and of the major protagonists of Yiddish Folksongs.
- f) Bibliography of major collections of Yiddish Folksongs and a selection of books on the subject.
- g) Alphabetical indexes of all songs, composers and poets.
- e) Each of the 14 chapters is briefly prefaced for the purpose of general orientation.

Note: The lyrics of some of the songs will not make sense, unless sung in Yiddish, where the humorous rhymes and rhythms are the core of their attractiveness and popularity.

CONTENTS

Preface		VII
Abba Kovner: Folksongs of a Vanished Era		XIII - XLII
LIBELIDER	LOVE SONGS	1-83
Preface		2
Forvort		3
IKH BIN SHOYN A MEYDL IN DI YORN	I AM A MAIDEN - NO LONGER YOUNG	4
IKH ZITS MIR BAY MAYN ARBET	AS I SIT AND WORK	6
IKH HOB DOKH DIR GEZOGT	I TOLD YOU	8
IKH ZITS UN SHPIL OYF DER GITARE	AS I PLAY MY GUITAR	10
IKH GEY AROYS OYFN GANIKL	AS I WALK OUT ON THE PORCH	11
A LIBE TSU SHPILN	'TIS NO SIN TO LOVE	13
A YINGELE FUN POYLN	A POLISH YOUTH	15
A KHAVERTE	A FRIEND	17
OY, ABRAM!	OY, ABRAM!	19
OY, VOS IKH HOB GEVOLT	A PASSING ROMANCE	21
AZOY VI DER SHENKER	JUST AS THE INNKEEPER	22
UNTER A KLEYN BEYMELE	IN THE SHADE OF A TREE	24
OYFN OYVN ZITST A MEYDL	A GIRL AT THE HEARTH	26
IN A SHEYNER ZUMERNAKHT	ON A PLEASANT SUMMER'S NIGHT	28
OT DORT	OVER THERE	30
IN DROYSN HOT ZIKH FARKHMARET	IT IS DREARY OUT	32
GEY IKH MIR SHPATSIRN	AS I STROLL	33
DU FORST AVEK	YOU ARE LEAVING	35
DU HOST MIR GESHENKT	YOUR GIFT	37
DI MAME KOKHT VERENIKES	THE ESCAPE	38
DER TATE IS GEFORN	FATHER IS TRAVELLING	40
HEY, TSIGELEKH	HI, LITTLE GOATS	42
HER NOR, DU SHEYN MEYDELE	HEARKEN, PRETTY MAID	44
VU BISTU GEVEN?	WHERE WERE YOU?	47
VER KLAPT ES AZOY SHPET?	WHO KNOCKS SO LATE?	49
ZOLST NIT GEYN MIT ZEY	DO NOT BEFRIEND THEM	51
TIF IN VELDELE	DEEP IN THE WOODS	53
LOMIR ZIKH IBERBETN	LET'S PARDON ONE ANOTHER	55
MAMENYU, LYUBENYU	DEAREST LOVING MOTHER	57
MEIRKE, MAYN ZUN	MEYERKE, MY SON	60
MARGARITKELEKH	DAISIES	62
IN MAYN GORTN	IN MY GARDEN	67
PAPIR IS DOKH VAYS	PAPER IS WHITE	71
REYZELE	REYZELE	73
SHVARTSE KARSHELEKH	BLACK CHERRIES	77

SHPATSIRN ZAYNEN MIR GEGANGEN	OUR COURTSHIP WAS STORMY	79
SHPILT ZHE MIR DEM NAYEM SHER	PLAY THE NEW SONG FOR ME	81
MAYN HARTS, MAYN HARTS	MY HEART, MY HEART!	83
Viglides	Cradle songs	85-126
Preface		86
Forvort		87
UNTER DEM KINDS VIGELE	BENEATH BABY'S CRADLE	88
UNTERN KINDS VIGELE	UNDER BABY'S CRADLE	90
AY-LI, LYU-LI, FEYGELE	HUSHABY MY LITTLE BIRD	92
AY-LI, LYU-LI, SHLOF	SLEEP, MY CHILD	93
LYULINKE, LYU-LI	HUSH-A-BYE	95
SHTEYT IN FELD A BEYMELE	A SAPLING IN THE MEADOW	96
VER HOT AZA YINGELE?	WHO HAS SUCH A CHILD?	98
VEN IKH VOLT GEHAT...	IF ONLY I HAD...	101
SHLOF, MAYN FEYGELE	SLEEP, MY PET	103
SHLOF, MAYN TOKHTER	SLEEP MY LITTLE GIRL	104
SHLOF, MAYN KIND	SLEEP, MY BABY	105
SHLOF SHOYN AYN, MAYN YANKELE	SLEEP, MY YANKELE	107
SHLOF, MAYN KIND, MAYN KROYN	SLEEP-YOU ARE MY LIFE	109
SHLOF, SHLOF, SHLOF...	SLUMBER, MY CHILD	112
ZOLST AZOY LEBN	YOU SHOULD LIVE SO LONG	114
SHLOF, MAYN KIND, SHLOF KESEYDER	SLEEP, MY CHILD	116
AMOL IZ GEVEN A MAYSE	ONCE UPON A TIME	121
A VIGLID	A CRADLE SONG	123
OYF TSU SHTIFN HOSTU DOKH	A LULLABY	123
NOR A MAME	ONLY A MOTHER	125
Transliteration Guide		127
Index of Sources (Yiddish)		128
Preface in Hebrew		ו
Preface in Yiddish		ז
Abba Kovner in Hebrew		יג-לה
Abba Kovner in Yiddish		לז-סב

שירי המדור הזה, להוציא שירי גבירטיג ושניאור, שייכים ללא ספק לתקופה המוקדמת של היצירה היידיית העממית. לאספני שירי-העם בידיש ניתן לקבץ, להעתיק ולהקליט מאות שירי-אהבה ישנים. לדאבון לבב הלך חלק רב מחומר זה לאיבוד בתקופת הכיבוש הנאצי בארצות אירופה המזרחית.

שיר האהבה הוא, בעיקרו, ביטוי של חוויה אינטימית והוא מושר לעצמו או מושמע לידידים קרובים באמת. אפשר שיהיה פרי של התרעשות רגשית או של אהבה נכזבת. דוגמאות לסוג הראשון ישמשו השירים הפשוטים, התמימים כמעט, כמו "בחור מפולין" או "עלי תנור בחורה יושבת". הקינה על האהבה הנכזבת בוקעת מן השיר "חלפו להן שנותי" או מן הזכרונות העגומים שביהיכן היית".

כמה מן השירים חוברו כדיאלוג בינו לבניה. אלה בדרך-כלל הצהרות אהבה הדדית, אבל לפעמים יש בהם נסיון לחלות בגורם זה או זה או בכך-אדם מסויים את ניפוץ היחסים. האהבה לא תמיד הייתה הקובעת. לעתים קרובות נמנים סמכות ההורים, גאוות המשפחה ונדונייה שאינה מספקת כגורם המכשיל את היחסים, מכשול נוסף היה השירות בצבא הצאר שהביא לניתוק של שנים ואפילו של תמיד, כך שהמניעים לשירי האהבה רבים היו ומגוונים – געגועים ועצב, נאמנות ואכזבה, וגם חלומות של תקווה וחדוות-נעורים. סגנונות ונימות אלה אתה מוצא גם ביצירות המחברים המאוחרים של שירי יידיש – גולדפארן, גבירטיג, מאנר – וביסודות העממיים של כמה משירי פרץ, ביאליק, ריוון, שניאור ואחרים.

Love Songs

The songs in this section, with the exception of those by Gebirtig and Shneour, undoubtedly belong to the early period of Yiddish folk creation. Collectors of Yiddish folksongs were able to gather, transcribe and record hundreds of old love songs. Unfortunately much of this material was lost during the Nazi occupation of Eastern Europe.

The love song is primarily a recreation of an intimate experience which is sung for oneself or confided to really close friends. It may be the fruit of an exalted emotion or of an unrequited love. Examples of the first kind are the simple, almost naive ones, like A Lad From Poland or A Girl Sits At The Hearth. The lament of a love gone awry are heard in I'm A Maiden No Longer Young or in the regretful memories of Where Were You ?

Some of the songs are composed as a dialogue between him and her. These may be declarations of mutual love but at times they seek out whom or what to blame for their relationship having gone on the rocks. Love was not always to be the determinant, -- parental authority, pride of family and insufficient dowry are often mentioned as the stumbling block. Another deterrent was service in the Czar's army which caused separation for years and possibly for ever. Thus the motives for the love song were many and varied -- longing and regret, loyalty and disappointment but also hopeful dreams and youthful joy. These styles and tones are also found in the compositions of the later Yiddish song writers -- Goldfaden, Gebirtig, Manger -- and in the folk motifs of some of the poems by Peretz, Bialik, Reisen, Shneour and others.

**IKH BIN SHOYN A MEYDL IN DI YORN
I AM A MAIDEN - NO LONGER YOUNG**

איך בין שוין אַ מיידל אין די יארן
חלפּוּ לְהֵן שְׁנוֹתַי

Sostenuto $\text{♩} = 74 - 76$

Ikh bin shoyrn a mey-dl in di yo - rn, vos hos-tu mir mayn ke-pe-le fardreyt?
Ikh volt shoyrn lang a ka - le ge - vo - rn, un ef-sheer ta - ke kha - se - ne ge - hat;
Ikh volt shoyrn lang ka - le ge - vo - rn, un ef - sheer ta - ke kha - se - ne ge - hat.

Ikh bin shoyrn a meydl in di yorn,
Vos hostu mir mayn kepele fardreyt?
Ikh volt shoyrn lang a kale gevorn
Un efsher take khasene gehat.

בין שוין אַ מיידל אין די יארן,
וואָס טוּסטוּ מיר, מיין קעפּעלע פֿאַרדרייט?
וואָלט שוין לאַנג אַ כּלּה געוואָרן
אַפֿשער טאַקע חתונה געהאַט.

Du host mir tsugezogt mikh nemen,
Ikh hob oyf dir lang shoyrn gevart;
Far vos zolstu, dushenyu, mikh farsheinen
Tsi hostu dikh in mir genart?

אַסטוּ מיר צוגעזאָגט מיך נעמען,
האָב אויף דיר לאַנג שוין געוואָרט;
פֿאַר וואָס זאָלסטוּ, דושעניוּ, מיך פֿאַרשעמען
אַסטוּ דיר אין מיר גענאַרט?

Un efsher geyt dir, dushenyu, in nahn?--
Mayn mame vet farkoyfn ir shtib.
Lomir beyde khasene hobn,
Vayl ikh hob dikh zeyer lib.

אַפֿשער גייט דיר, דושעניוּ, אין נאָדן? --
מאַמע וועט פֿאַרקויפֿן איר שטיב?
לומיר שוין ביידע חתונה האָבן,
וואָס האָב דיר זייער ליב.

Un efsher vilstu visn mayn yikhes?
Mayn zeyde iz gevezn a rov;
Lomir beyde khasene hobn,
Un zol shoyrn nemen a sof!

אַפֿשער ווילסטוּ וויסן מיין ייִהוס?
מיין זיידע איז געוועזן אַ רב.
לומיר שוין ביידע חתונה האָבן,
זאל שוין נעמען אַ סוף!

1 נשמה מיינע (צערטלוואָרט)
2 שטוב (דיאַלעקטיש)

שירי ערש

שירי הערש הם יצירות האם היהודיה מתוך דאגת יום-יום שלה לרווחת ילדה בלילות ללא-שינה ליד העריסה, בשמחה המתעוררת עם החיך הראשון או עם מלמול ברור ראשון שעל שפתיו. הישיבה ליד העריסה משכיחה את צרותיה, והנחת שהיא רווה מילדה היקר לא תמיד בשום "אתגר מאוצרות הצאר".

הגדי הקטן והלבן משולב לעתים קרובות בסימבוליקה של שירת יידיש וגם של הציור היהודי ("חדר גדיא" של סדר פסח). בשירי הערש הרי הוא שומר על עריסת הילד ומספר על המצאות אותו במסחרו ב"צימוקים ושקדים". האם יש בכך רמז לחלום האם שהילד יגדל להיות סוחר? ואולם הדגש תרגיש שילמד תורה ויהיה בן-תורה, וכך תזמן לו בת-זוג נאה וגם בת-עשירים. אף-על-פי-כן היא קובלת על כך שהילד גחל את שנתה ותמיד מרטיב עצמו במיטה. בשירי-ערש אחרים היא מביעה את תקוותה לזכות ולראות את בתה תחת החופה.

החיים היו קשים ועל אף כל מאמצי האם לשיר על שמחה ואושר שהיא מאחלת לילד אין גם מנוס מן ההרהורים על טרדות המשפחה. היא מספרת על אבא המתרוצץ בכפרים כדי לעשות לפרנסת הבית או היוצא בדרך הארוכה לאמריקה, ל"ארץ הזהב". שיר-הערש של שלום עליכם "נומה, ילדי, זהב-פרוויים", המדבר על אותן אמהות שנעזבו אבל הן מלאות תקווה, היה לאחד משירי-העם הנפוצים ביותר.

Lullabies

The lullabies are the creation of Jewish mothers in their daily concern for the wellbeing of the child, in the sleepless nights at its cradle, in the appreciation and joy at the first smile or clear babble. Sitting at the cradle relieves her of her troubles, and the pleasure she derives from her own dear child she would not relinquish for all "the Czar's treasures"...

A little white kid is often involved in the symbolism of Yiddish poetry and painting (the "one kid" of the Seder). In the lullabies he stands guard at the child's cradle and tells of his exploits in trading with "raisins and almonds." Is it a hint of the mother's dream that the child will grow up to be a merchant? But what she stresses is that he study Torah and become a scholar so that he be offered the hand of a lovely well-to-do bride. In her brooding she nevertheless complains that he robs her of sleep and always wets himself. In other lullabies she expresses her hope to live to see her daughter under the wedding canopy.

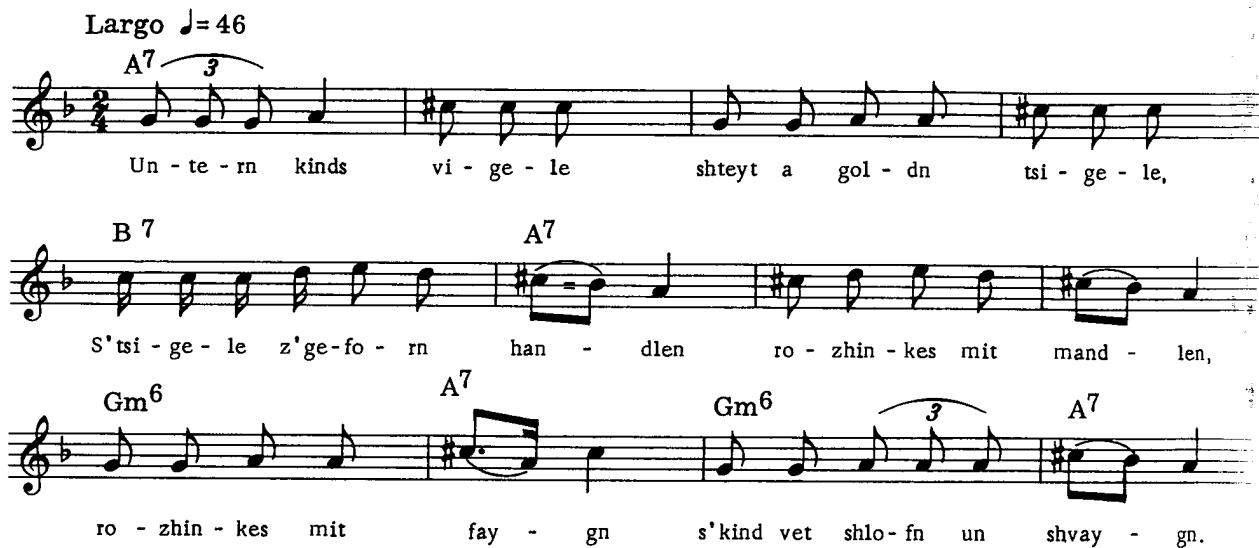
Life was hard and despite all the mother's efforts to sing of joy and happiness to the child, some reflections on the family's worries are bound to emerge. She tells of the father who wanders over the villages to eke out a living, or who made the far-off journey to America in search of the "Golden Land." Shalom Aleichem's lullaby Sleep My Child, My Crown, which speaks for these abandoned but hopeful mothers, became one of the most popular folk songs.

Many poets contributed to this type of lullaby, often in high praise of the suffering but comforting mother as in David Einhorn's Only A Mother.

UNTERN KINDS VIGELE
UNDER BABY'S CRADLE

אונטערן קינדס וויגעלע
תחת עריסת ילדי

Largo ♩ = 46

Un - te - rn kinds vi - ge - le shteyt a gol - dn tsi - ge - le,
S' tsi - ge - le z'ge - fo - rn han - dlen ro - zhin - kes mit mand - len,
ro - zhin - kes mit fay - gn s'kind vet shlo - fn un shvay - gn.

Untern kinds vigele
Shteyt a goldn tsigele,
S'tsigele iz geforn handlen
Rozhinkes mit mandlen,
Rozhinkes mit faygn —
S'kind vet shlofn un shvaygn...

אונטערן קינדס וויגעלע
שטייט אַ גאָלדן צייגעלע.
ס'ציגעלע איז געפאָרן האַנדלען
ראָזשינקעס מיט מאַנדלען.
ראָזשינקעס מיט פֿייגן —
ס'קינד וועט שלאָפֿן און שוויגן...

Shlof mir, shlof mir in dayn ru,
Makh di koshere eygelekh tsu!
Makh zey tsu un makh zey oyf,
Kumt der tate un vekt dikh oyf.
Tate, tate, nit oyfvek,
Dos kind vet shlofn vayter avek.

שלאָף מיר, שלאָף מיר אין דיין רו,
מאָך די כּוּשֶׁרע אײגעלעך צו!
מאָך זײ צו און מאָך זײ אויף —
קומט דער טאַטע און וועקט דײך אויף.
טאַטע, טאַטע, נײט אויפֿוועק!
דאָס קינד וועט שלאָפֿן ווייטער אַוועק.

Shlof zhe, shlof, mayn tayer kind,
Es vet dir zayn tsu gezunt!

שלאָף זשע, שלאָף, מיין טײער קינד,
עס וועט דיר זײן צו געזונט!